

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegrafulu este de două ori pre septemana: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Sabiiu la expeditura foiei pre afara la c. r. poste cu bani ga'ta prin scrisori fran-ate, adresate către expeditura. Pretulu pnenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 37. ANULU XIX.

Sabiiu, in 9/21 Maiu 1871.

tru celealte pârți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ore cu 5 1/2 cr. și pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Meditatiuni.

III. (ormăre *). Amu amintitu de politic'a nationale. Multi voru fi, cari voru dice ce felu? au nu se ocupa toti politiciii nostri cu politic'a nationale? Respinsulu la o astfelu de intrebare este forte scurtu, ca nu. Se pôte ca voru fi cugetandu ca se ocupa cu ea, dara dupa cuprinderea noastră, dupa priceperea noastră, politic'a nationale a noastră nu pôte sa privesca decâtu interesele nostre romanesce și asiă ea nu pôte fi cufundata nici in d. e. Deacismu, nici in Tiszaismu, nici in Pataismu, nici in Decembrismu, nici in Februarismu, nici in nici un'a din sistemele ce apară și dispară, sêu suntu pârți sêu ramuri a vre-unei politicii straine.

Deci noi credemu ca de dinaintea ochiloru sa nu perdemu interesele nostre, cari nu au venitu și nu potu veni in contradicere cu cele ale patriei. Esistinti'a noastră nu ni se pôte dispută nici odata și noi pre acest'a avemu sa o aducemu la valôre, chiamo-se sistemele de regimu ori-cum se voru chiamă. Unu barbatu politicu (Baritiu) de ai nostri, nu scimu in unu intervalu — fericitu, ori-cum, a disu d. e. in congresulu nationalu dela 1861: ca noi nu avemu nimie'a cu uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, pentru ca acest'a e treb'a monarchului, cându (monarchulu) a voi sa o faca, o face fără de a ne mai intrebă și pre noi. Iera mai departe arată totu densulu, ca nu este bine, că noi sa ne eschidemu pre noi insine dela afacerile politice, ci sa cautămu că sa ne verimu cum vomu puté și câti vomu puté „in strungă“ și de acolo sa lucrămu că sa largim „strungă“.

Si omulu nu a disu rev, de-si totu densulu s'a demintitu mai târdiu pre sine insusi.

Ba densulu a avutu și unu ascultatoriu bunu, chiaru din ômenii sei, carele in cele din urma, nu s'au multiamitu numai cu venitul in strungă, dara a si laudatu strung'a preste asteptarea celoru ce-lu bagase intr'ins'a.

Qui bene distinguit bene docet. Asiă sa facemu și noi. Amu numeratu mai susu mai multe sisteme politice ce ocure parte dincôce parte dincolo de Lait'a, dupa cum se numesce acum de multe ori monarchi'a noastră, in politic'a de astadi și adeca dincôci Deacismulu etc. Suntu aceste nisce lucruri, căroru trebuie sa-si sacrifice cineva tôte convingerile și prin urmare tôte drepturile? Va sa dica: cere cineva dela cetatienii statului că numai dupa unulu din aceste sa se conformedie a fi cetatianu și patriotu bunu? Atunci in partea de dincôce aru trebui sa fia toti bagati in temnitia, câti nu tienu cu deakistii, ceea ce aru fi o absurditate și mai mare. Atunci nu aru mai fi constitutiune de locu și nu aru fi convingeri libere, atunci nici nu aru trebui sa mai serie, sa mai vobesca ômenii, ci sa si supona si cugetarea orbesce. Vedemu inse cu tôte aceste, ca afara de domnitoriulu deacismu mai suntu o multi-me de convingeri politice. Deci celu putienu sa simu facutu și noi unu Baritianismu, ori unu Rationismu, Babesianismu s. a. m., celu putienu ne amu mangaiă ca avemu ceva originalu și romanesce, dara nu se cantămu și astadi totu din psalmii patentei, pre carea si urdatorii ei au schimbat'o cu o (constitutiune) decembriana.

Deacismulu etc. suntu totu atâtea convingeri despre politic'a statului, convingeri cari se potu reformă, va se dica schimbă in insusi sinulu deacismului, se potu schimbă sêu reformă prin ori-care alte convingeri, cari se voru vedé de majoritatea locuitoriloru ca suntu salutarie. Ele nu suntu esentia, ci numai forma. Formele trecu, dara statulu rămâne și are sa rămâna. Acest'a o amu vediutu destulu de bine la formele cele prin cari a trecut statulu nostru de două-dieci de ani încôce.

Ni se spune inse ca astadi deacismulu e identicu cu puterea, cu statulu chiaru. Ce voiesce elu se face.

Chiaru asiă deca aru fi, au nu vedemu câte alte convingeri mai suntu, cari se lupta in presa cu elu, se lupta in parlamentu, fără de a se puté dice ca aceste suntu inghitite de elu sêu ca suntu nisce sateliti ai lui. Si apoi ori câtu de puternicu aru fi elu astadi, mâne pôte fi sopusu prin altu sistem, care si elupta o majoritate și care are alte pareri despre guvernarea statului, care d. e. sa centralizeze încātu nimie'a sa nu mai aiba autonomia, sêu sa dea autonomi'a la tôte districtele cu câte unu guvernatoru in frunte.

Standu astfelu lucrulu ce s'a facutu din partea noastră? Amu umblatu sa ne facemu și noi ce-va pentru noi? Amu cercatu sa-lu aducemu la valôre acolo, unde amu fostu chiamati, sêu unde trebuiă sa mergemu nechiamati, vediendu ca acolo are a se trată de noi?

Din tôte aceste nimie'a. Ne-amu vaieratu putienu noi intre noi și apoi cu atât'a s'a facutu totu. Ba a mai fostu ce-va, decâtu de acele tacemu acum.

Voru responde unii: ne amu luptatu pentru autonomi'a Transilvaniei și acest'a încă e ceva. Dar' la acest'a trebuie sa dicemu ca unu atare respunsu aru fi unulu din cele mai mari neadeveruri, pentru ca intrebămu unde suntu urmele celu putienu a celoru ce a luptatu, afara de diurnale și pôte in vre-o brosiura. Amu dori de alta parte sa scimu intru câtu sa pôte justifică identitatea politiceii nationale numai cu autonomi'a Transilvaniei. Suntu aceste asiă de legate precum e d. e. purgatoriulu de papismu. Amu vediutu Transilvani'a autonoma dela 1538 pâna la 1848, va sa dica 310 ani, și ce rolu nationalu a jucat românii in acestu intervalu de trei sute și diece ani. Nu credemu ca ne vomu dori fericirea aceea din tempurile acele inapoi, ba nici cea din tempulu lui Reichenstein, cându Transilvani'a devenise o provincia a provinciei sascesci.

Unu principiu e de a se respectă ori si cându si din partea ori si cui si va si fi respectatu și deca nu incuviintiatu, cându se va urmă seriosu cu elu. Seriositatea inse o vomu recunôsce atunci, cându vomu vedé ca la aপরার principiului se aplica o procedere, in urm'a cărei celu putienu mangaierea sa o avemu ca amu luptatu pentru elu unde a fostu câmpulu de lupta, cum au facutu d. e. Irlandezii in parlamentulu Angliei.

Din esperinti'a ce amu pututu face, cându e vorb'a ca ce sa facemu noi cu afacerile nostre politice, amu dori, că sa simu mai indolgenti unii către altii cându ne dămu pareri, si atunci mai ingraaba vomu gasi calea cea adeverata și mai arare-ori vomu puté rataci.

Cernauti, 1 Maiu.

Domnule redactoru! De unu tempu încôce se ocupa diuaristic'a Austriei cu program'a ministeriului Hohenvart, care eră sa se faca cunoscuta senatului imperialu, indata dupa constituirea ministeriului acestuia. Traganarea cea mare se pôte escrie numai circustărilor politice din Austri'a. Din isvôre sigure putemu afirmă, ca ministeriulu va lasă cestiunea constitutiunala cu totul in statu quo *). Prin procedur'a acest'a nu s'a amelioratu nimie'a, dara nici nu s'a reutătitu, ci tóta situatiunea politica, pretensiunile celoru „verfassungstreue“ și nesuinițele nationaliloru remanu in aceeași forma, in care au fostu, și voru debuî de

*) Dupa cele ce s'a petrecutu in sen. imp. in sept. trecute nu a lasat'o. Red.

a lamuri mai chiaru politic'a adeverata, cum s'a si respectatu ministerulu Hohenvart: guvernulu este convinsu, ca nici o programa, care se va alcătui in momentul presinte in inalt'a casa, nu va fi in stare, de a ne aduce că cu o lovitura magica la tient'a dorita (la invoie cu opusatiunea nationala). Si acest'a e adeveratu, si din caus'a trista, căci majoritatea senatului nu vré o invoie cu nationalii, ci staruesce pre lângă fantesmagori'a de domnire: că nationile sa se supuna de buna voia au se fia supuse.

Sub astfelu de impregiurări se pare, ca program'a dela 25 Apriliu 1871. s'a pusu ad acta, care nu eră recunoscuta de către partid'a decembrista, de-si oferiă nationiloru putiene drepturi.

Prin program'a acest'a nu s'a latitu nici decum drepturile dietelor, ci din contra ele s'au mai ciuntitu, sêu marginitu. Diet'a care se bucură de unu votu decisivu, are numai iniciativ'a, legislatoria se intilege numai in sensulu sfatuitoriu, și sanctiunarea decisiuniloru din partea Maiestăției se ajunge, tocm'a cându suntu primite și de alte corporationi. Dara o astfelu de reprezentantia nu se pôte numi autonoma.

In program'a din 25 Apriliu 1871. s'a specialisatu §. 19 a ord. diet. prin carea s'a micșioratu dreptulu dietei. Cestiunea dreptului imperiului, constitutiunea imperiala e cu totulu eschisa din competinti'a dietelor, ce insa trecea mai inainte in competinti'a fiesce-cărei diete, de-si ministeriulu, „burgesanu“ s'a nevoitu de a margini, prin nerespunderea la resolutiunea galitiana.

Program'a acest'a, credu, ca de-si concede decembristiloru mai multu, decâtu mai inainte, cu greu se va primi de decembristi, căci au putiena incredere in ministeriulu de acum si vedu in programa unu inimicu alu puterei lor. Dara aici credemu, ca decembristii se voru dechiară. — Cu totul altfelu inse stă cu nationalii. Prin program'a acest'a li se ia si mijloculu din urma de aপরার și de opusetiune.

Dara fie cum a fi! Sôrtea nationiloru din Austri'a a fostu si remane aceeași, adeca deplina lupta cu germanisarea. Si multe fapte, dovedi nu potu potoli monomani'a cea morbôsa a germanisării, ci din contra pare a incuragiă. Dara prin imparechieri cari nu se va ajunge fericirea statului, ci se face retrograda către disolverea lui, si acest'a s'aru puté prevedé si in Austri'a, unde fiesce-care natiune se lupta cu inversiunare cu natiunea domnitoria, care nu crutia nici unu mijlocu spre a-si satisface dorintiei sale de domnire.

Abdicarea lui Carolu I., domnitoriulu Romaniei, vine era pe tapetu. O gazeta din Geneva cu numele „Journal de Geneve“ amintesce intro 4 Apriliu, ca principele Carolu a amenatu dupa sollicitarea poteriloru abdicarea pâna dupa alegeri. Intro 6 Apriliu insa corege dis'a astfelu, ca numai „in caso, cându tier'a aru tramite in venitoria camera majoritatea din camer'a disoluta, principele va abdica.“

A dá crediamentu in sa corespundintieloru acestor'a din „Journal de Geneve“, suntemu departe, căci dintr'unu tempu încôce resuna pres'a atâtu cea streina câtu și cea româna de abdicarea domnitoriului, si totu-déun'a se alevé neadeveritatea comunicatoru. Si in dreptu se respecta zarulu din Roturian „Independentulu“, ca astfelu de comunicate suntu anormalități in sistemulu comunicatoru. Nici nu gasimu motive seriose, cari aru determină pre domnitoriulu de a despretiui astfelu pre Rosii si de a-i parasă. Ci din contra, dictatura in Bucuresci, disolverea camerei, destituirea mai multoru ampoiati din posturile loru nă impună a crede, ca domnitoriulu nu cugeta nici decum la abdicarea de

*) Vedi nr. 35.

a domnii ei prin pașii acești arată în destulă inclinarea la domnia... „Le amu (disele despre abdicarea lui Carol I.) privitu, dico „Independentulu“, că nisce machinațiuni culpabili din partea inamicilor tronului, căci caută a lovi constituțiunea și cari pentru acēst'a sunt interesați a împedeca alegerea din nou la camera a partidului liberalu.“

De mare interesu politicu pare a fi fertinulu de fraternizare a românilor și magiarilor din Brasiou, ce s'a arangiatu în 22/10 Aprilu a. e. Insa la apropiarea magiarilor domnitori către românii persecutați dedă provocarea vice-presiedintului camerei comerciale Iosifu Dück în „Krnstd. Ztg.“ din 29 Martiu a. e., în care se respică, ca sasii din Brasiou și din districtu sa dea unu ospetiu în onoarea victoriilor castigate de armele nemtiesci. Planulu adevăratu însă eră de a nasce în Ardēlu adeca: „restaurarea unității naționale germane.“

Asfelu de pasire a sasilor eră numai decātu provocare pentru români și magiari, cari ambi'si veduira atacate simliemintele. De-si se contrara aceste două națiuni, si mai alesu româna cu totu dreptulu, pașii sasilor facura se simta românulu și magiarulu un'a, si dedura ambi' mânia, si procesele lor au parutu a fi suspinse.

Intr'o di, eră 22 Aprilie, se misca processiuinea româna și magiara, în fruntea cu flămaru imperatrescu sub stindardulu treicoloru românesc și ungurescu, cu music'a regimentulu de garnisóna și însoțita de diece mii de ómeni pre tota distanț'a, cătu tiene dela scótele românesce prin cetate în jos până la „otelulu dela sóre“, în care intra processiuinea. Aici se radicara multe toasturi pentru imperatoarele Austriei. Intre bubuilele salvelor și unu entusiasmu, ce nu mai vrea sa încete, pentru patri'a și armat'a tota austriaca. *)

Demonstrațiunea sasilor eră în direcțiunea, cum a dis'o susu. În sal'a otelului nr. 1. se vedea Germani'a într'o marime de 2 orgii, cu sabi'a întinsa preste flăuulu Rinu dintre Franci'a și Germani'a. Unele inscripțiuni sunau:

„Aller Wasser König ist der Rhein:
Die Donau soll seine Gemahlin sein.
Wer in Krieg Unglück will han,
Fang es mit dem Deutschen an.“

*) Vedi coresp. noastră din nr. 30 „T. R.“ R.

FOISIORA.

Scolastecu.

„Tabele maride parete din istori'a naturale a animalelor mamifer-e. E date de Iuliu Spreer, proprietariulu librăriei S. Filtsch. Sabiu, 1870.“

Fiindu invetiamentulu intuitivu de o importanță atātu de mare pentru scopurile scolastice, urmédia sa ne punemu mai departe întrebarea: În ce modu se pôte face invetiamentulu intuitivu? După cele dise mai susu responsulu nu pôte fi altulu, decātu: prezentându invetiamentulu obiectelor reale și spre privire, căci o mai repetim odata, fără obiectu reale nu e aficiare a nervului simtiuale, adeca impresiune, fără impresiune nu e atentiune, ier' fără acēst'a nu e intipuire. Deci invetiamentulu si va face de lege, a aduce în scóla tóte acele obiecte, despre cari vré sa propuna scolarilor sei, si ale aretá acestor-a în realitate, seu cum se dice: „în natura;“ bá, unde se pôte, va aduce obiectulu în mai multe esemplarie, si le va impartii între scolarii spre privire, d. e. planta, unu mineralu, etc. Câte odata va conduce pre scolarii la obiecte. Asiá d. e. padurea, form'a delurilor, unu isvoru, o insula, etc. se potu privi numai afara în natur'a libera.

Suntu inse o multime de obiecte, în privinti'a caror nu se va poté urmá modalitatea acēst'a. Animalele selbatice, năi, locomotive, etc, nu se potu aretá în natura, celu pucienu nu în totu loculu. În casulu acēst'a, invetiamentulu va cercá a suplini loculu obiectului reale prin unu modulu alu obiectulu. Asiá d. e. că sa póta vorbi cu rezultat bunu despre părțile casei, fără că sa pórte pre scolarii prin tóte despartiemintele si sa-i urce dóra chiaru si în podu, invetiamentulu va recerca pre badea Panteleomonu, carele e maiestru bunu de secure, că sa faca pentru scóla o casa cătu o colivia de paseri, inae cu tóte părțile esentiale. Convorbirea invetiamentulu cu scolarii despre întocmirea

Contemplându aceste două demonstrațiuni de nature diferite, luându în bagare cuventările rostite de infratire atātu ale romanilor cătu si ale magiarilor, si atragendu la acēst'a si însusietățile caracteristice ale celor trei națiuni, putemu dice, ca politic'a Ardélului va luá alta direcțiune. De voru stá sasii numai de pre aceea, că Dunarea sa fie sóția a Rinulu, si de voru tiene disele din versiurile din urma de neresturnavere, atunci de sicuru ungurii voru fi aliați cu românii si li voru concede tóte. Inse cine pôte contá, ca sasii si după festinulu acēst'a voru fi de socotinti'a ast'a, si mai alesu cându voru lipsi sipurile de beuturi? E si dreptu, ca generațiunile mai june ale sasilor, arata la ori ce privilegiu prin semne vedivere, ce pórta în pepturile lor, inse de constanti'a lor e de dubiatu. Pre de alta parte este si întrebare, ori de voru fi magiarii fideli în frătire si de nu voru re- cepe chefu la supradomire, ce este si de prevediutu, de si dise K e n y r e s: „ca sórtea si vieti'a noastră (a romanilor si magiarilor) e atātu de contopitu la o alta, că si cele două camere ale unei inime, cari ambe trebuie sa lucre cu puteri egale pretutindenea, că nu cumva bataia inimei se încetiedie.“ Ori de voru fi întielesi si cea-laltu magiari, cari seiu prea bine, ca romanii nu receda dela cererea drepturilor lor, cu infratirea?

Interesulu politicu socialu si nationalu e dara aici tare nesicuru si atărna numai meditațiunea: fericirea poporulu întregu atātu celui magiaru cătu si celui român, si năușintia de a o aduce la fapta.

Sfatuimu magiarilor de a tienea sânta infratirea, si atunci se va apropiá Ardélulu cu pașiri gigantici către tienti'a dorita.

Dionisiu Ioanu Olariu.

Eveneminte politice.

Din Pest'a sosescu seiri despre schimbări în ministeriu. Asiá se vorbesce fôrte multu despre definitiv'a retragere a ministrului G o r o v e. În legatura cu retragerea acēst'a se facu cele mai diferite combinațiuni. Se dice ca ministrulu Pauler va trece dela culte la justitia în locul lui H o r v a t h, carele inea voiesce a se retrage, la culte are sa vina B a r t a l, iera în locul lui G o r o v e

si construirea casei va decurge cu totulu altmintrea, cându acestu modelu va stá pre mēsa în faci'a scolarilor, si invetiamentulu va aretá si numi parte de parte, decātu cându ar' fi nevoitu a apelá numai la fantasie mentiloru. Intocmá se pote urmá, cându e vorb'a de plugu, grapa, caru, etc.

Dar' nici modelele nu ne voru fi totu dé-un'a la mână; atunci ne ingrigimu incai de tipuri seu icóne bune. Aceste, că sa corespundia, trebuie sa fia destulu de mari, frumóse, fidele si iluminate seu desemnate după natura. Firesce nic icónele, nici modelele nu suplinescu deplinu lucrurile reali; totu-si ele facu fôrte bune servitii, mai cu sēma în mână invetiamentulu dibaci, carele seie întropicá diferenti'a între obiectu si tipulu seu.

În fine e cu putintia, ca despre unu obiectu seu altulu sa ne lipsesca chiaru si tipurile seu icónele; ce e de facutu în casulu acēst'a? Atunci obiectulu de propunere trebuie a se mēnătu cu altu obiectu asemenea, carele inse are sa fia cunoscutu copiiloru si la propunere trebuie sa se afle seu în natura seu incai în tipu în mână invetiamentulu, pentru ca privirea e „conditio sine qua non.“ Asiá se pôte asemená fôrte bine leulu cu măt'i'a, crocodilulu cu sioperl'a, pomulu de cafea cu pronulu nostru, etc.; diferenti'a se amintesce succesive la fie-care parte, de carea e vorb'a. — Spre incheere, mai amintim incai, ca cret'a în mână invetiamentulu joacă la invetiamentu unu rol însemnatu, vréu sa dicu, ca invetiamentulu sa fie în stare, a desemná însusi aici cele câte unu obiectu cu cret'a pre tabla, baremu în liniamintele sele principale.

Dar' voru întrebá unii d'între frății invetiatori: Unde remâne graiulu vin' alu invetiamentulu? Au vorbele seu numele obiectelor nu sunt si ele unu midilocu de a face invetiamentulu intuitivu? Adevéru, ca limb'a e unu midilocu eminentu, de a ne întielege cu scolarii despre obiecte seu lucruri cunoscute deia, nici odata inse de a produce d'în non intipuirea unu obiectu. Numele sunt sunete conventionali, statorite între ómeni spre a se întielege între sine despre obiecte din lume; ele arareori stan într'o legatura fireasca cu obiectele respective, si acel'a-si lucru se numesce d. e. de

va veni Hollan seu Slávy. Se vorbesce în iuca si de retragerea lui Andrassy în viața privata si de venirea lui Lonyay că ministru presiedinte. Dintre tóte seirile cea mai próspera este cea despre demisiunarea lui Pestetics si despre înlocuirea lui cu Bel'a W e n k h e i m.

Pentru diet'a croata s'au facutu alegeri acum de curendu. Resultatulu a esitu cu putiene exceptiuni în favórea natiunalityloru.

Despre senatulu imperialu se spunu lucruri diverse. Comisiunea constitutionalu se ocupa cu facerea adresei amintite în nrolu trecut. Din mai multe părți se crede, ca ministerulu va responde la adresa acēst'a cu disólvere senatulu imperialu. Membrii delegatiunei cislaitane s'au alesu în ambele casele senatulu imperialu.

B i s m a r c k avea sa se întâlnească eri în Frankfurtu de nou cu Favre si Poyer Quartier pentru schimbarea ratificatiunilor tractatulu de pace ratificatu de ambe părțile.

F r a n c i ' a mai are sa se lupte pre lângă calamitățile de acasa acum si cu o rescóla în Algeri'a, carea ia dimensiuni totu mai mari.

În R o m a n i ' a s'au terminatu aleg'rile din două colegiuri. După seirile ce le aflămu în diuare cei mai multi alesi sunt de partidulu regimulu.

Diet'a Ungariel.

Siedinti'a din 4 Maiu a casei deputatiloru; presiedinte S o m a s i c h.

Referintele comitetulu centralu V. S z i l a g y i presinta raportulu despre proiectele de lege relative la creditulu suplementariu pentru servitulu an. 1871 postale, telegraficu si de marina în confiniile militari si contractulu consularu cu Statele unite. Se va tipari si distribui.

La ordinea dilei sta mai întâiu a trei'a cetire a proiectulu de lege despre dispusetiunile provisorie relative la comunele contractualisti. Se cetesce, primesce si tramite casei magnatiloru spre pertractare.

Urmédia continuarea desbaterei speciale despre proiectulu de lege privitoriu la regularea judecatoriilor de prim'a instantia. În siedinti'a de astadi se primescu §§ deosebiti după o desbatere scurta până la §. 15.

români „mēsa“, de nemti „Tisch“, de magiari „asztal.“ Intipuirea „mēsa“ nu si-o va procurá copilulu nici-odata prin audirea numelui, ci singuru numai prin privirea directa a obiectulu „mēsa.“ Totu-dé-un'a inteiu intipuirea apoi numele. De aici se vede cătu de retacitu procedu acei invetiatori, cari propun d. e. istori'a naturale, fără că sa arete scolarilor obiectele naturali; fisic'a fără că sa produca cu scolarii esperimentele respective; gramatic'a, fără intuițiunea formelor limbistice în o bucată literaria, etc. etc. O asemenea propunere seacă nu numai t e m p e s c e m i n t e n, ci mai produce incai si unu d e f e c t u m o r a l e, i n g â m f a r e a, tienendu-se copilulu de fôrte „invetiatu“, pentru ca e în stare a recitá cãrti întregi „din dosca în dosca.“

Si asiá a-si fi clarificatu si rangiatu după importanță loră midilócele de invetiamentu, scopulu caror'a nu pôte fi altulu, decātu a face în v e t i a m e n t u l u i n t u i t i v u, si despre a caror'a necesitate nu se va îndoi nime, indata ce-si va infacisiá procesulu psihologicu alu invetiarei. De aici resulta totu-odata si delorinti'a: pentru pedagogi de a compune, pentru patroni de a procurá pentru scóle tóte midilócele necesarie; cine aproba scopulu, nu pôte denegá midilócele pentru realizarea sea.

În tîer'a nemtiesca, carea e patri'a invetiamentulu intuitivu, scótele dispun de o multime de aparate si requisite pentru fie-care obiectu de invetiamentu. Asiá pentru instruirea în cetitu, cari producu în vederea copiiloru diverse forme de cuvinte: litere miscătorie, asemenea cãrtiloru d jocatu, cu ajutorulu caror scolarii compun cuvinte si diceri întregi; tabele de parete cu litere scrise si tiparite pentru deprinderea în scrisu si cetitu; table nu numai de lemn, ci si de pânza cerata. Pentru d e s e m n u: table îniate roșu si quadrate, modele parete, apoi modele de drotu, de lemn si gipsu pentru propunerea desemnului perspectivu, etc. Pentru c o m p u t u: masin'a rusésca ori aparatulu lui Born, mesurilo, ponderile si monetele usitate. Pentru geometria: circină, transportatoriu si mai cu sēma modelele pentru formele corpuriloru

Sedintia din 6 Maiu. Presedinte S o m s - s i c h, dintre ministri nu e nici unul de fatia.

Referintele comitetului financiaru K. S z é l l ascerne raportulu despre propunerea ministrului de comunicatiune in afacerea portului Finmanu si proiectulu de lege despre creditulu suplem. aprobându spre acelu scopu.

La ordinea dilei sta proiectulu de lege despre contractulu consularu cu statele unite din Nord-America. Se primescu in genere câtu si in specie fara vre-o observatiune.

Urmédia proiectulu de lege despre creditulu suplementariu, care e necesariu pentru acoperirea speselor din an. 1871 pentru servitiulu postale teleg. si de marina in confintele militari. Se acceptéza in genere câtu si in specie fara observatiuni.

Referintele comitetului centralu, E. H o d o s s y recomanda primirea proiectului cá basa pentru desbaterea speciale. A. L a z a r si M. T a n c s i c s vorbescu contra proiectului; se pune la votu; 103 voturi pentru primirea proiect. 93 contr'a. Se si soscepe desbaterea speciale, in care se acceptéza legea pâna la § 24

Sedintia din 8 Maiu. Mai întâu se anuncia incursele, se cetesce o interpelatiune neînsemnata si dupa aceste responde ministrulu de interne la o interpelatiune in afacerea eliberarei conducatoriului de lucratori R-spe.

Se continua desbaterea speciale a proiectului de lege despre procurorii r. §§ 25-27 se acceptéza fara desbatere mai însemnata

Se mai resolvescu unele afaceri neînsemnate si apoi se incheie sedintia.

Nrolu 14/1871.

Dela sinodulu eparchialu gr. or. Aradaniu.

Inaltu ministeriu ung. reg. de cultu si instructiunea publicu

Este cunoscutu inaltului ministeriu inca din reprezentatiunea acestui sinodu substernuta sub da-

geometrice. Pentru geografia; globari cu si fara desemnuri, teluria, lunaria, planetarie, mape oro-, hidro-, topo-, etnografice, geognostice, ba chiaru si mape plastece de masa spre a face invederatu mai cu sêma scolariloru dela cetati, ce e unu d'elu, unu siesu, unu podereiu, o culme, o còma, unu piscu, etc. Pentru fisica: aparate complete spre a face totu-feliulu de experimete, si astu-feliu a pune pre scolari in dispoziitiune de a deduce insi si legile fisicali; multe scoli posedu inca si masine electrice, modelele de locomotive, aparate telegrafice, etc. Pentru istoria naturala: animale implate, erbaria, colectiuni de minerale, còne de pariete pentru, animale, plante, bureti veininosi, etc.; afara de aceste, bucati de lemne de trebuintia, esemplarie pentru fie-care specia a cerealiloru din tote stadiale dezvoltare, adeca inainte de a inspicu, cându inspicu si cându suntu còpte, asemenea din plantele comerciale, etc.

Si pre lângu tote aceste: m a n u a l e m e - t o d i c e atatu pentru invetiatoriu, câtu si pentru man'a invetiaceiloru. E lucru firescu, ca la atari scoli tragu copii cu placere, asculta propunerea cu atentiune si si-o însusiescu pentru totu dè-un'a.

Si ôre cum stamu noi romanii in privintia acest'a? Ne dôre anim'a, cându ne transpunemu in cògetu din scòlele nêmtiesci la scòlele nôstre romanesce! Pre cându invetiatoriulu germanu da planulu a se construi bancele cu respectarea legiloru fisiologiei, d e. ca sa nu se periclitaze crescerea normale, pretinde sieldiuri, cari prin unu mecanismu anumitu se potu inaltia s'au asiedia, apropiu sêu departa dela pulu, dupa marimea scolariloru, etc. pre atunci invetiatoriulu român trebue sa se tiena fericitu, ca are inca bance. fia acele construite ori si cum; ba sciu scoli, cari in locu de bance au numai lavitie simple, in câtu copii la scrisu trebue sa ingenuchie cá sa pôta scrie pre lavitia. — De aparate intuitive nici pomana *). Unde si unde intempeni map'a domnului Fetti, carea pôte sa fia buna spre scopuri administrative, spre scopuri scolare insa nu corespunde nici decatu. Sa ne miramu apoi, ca scòlele nôstre nu producu rezultatele, cari aru trebui sa le produca dupa scopulu lorucelu maretiu? ca scolarii

tulu 27 Maiu 1870 Nr. 528. prevedinta cu gratiós'a resolutiune dato 10 Augustu 1870 nr. 12736. cumca nou'a organizatiune a acestei eparchie, basata pre statutu organicu sanctionatu prin Maiestatea Sea regele apostolicu, nu se pôte pune in lucrare din lips'a speselor necesarie; care lipsa inse abstragendu dela aceea ca suntemu la inceputu, si cumca veri-care inceputu este greu, obvine mai cu sêma din fatal'a impregiurare cumca pâna la despartirea nôstra de ierarchia serbesca tote contriburile nôstre a incursu in fondurile administrate prin serbi, unde suntu si pâna in diu'a de astadi, cumca partea ce pre dreptulu ni compete din averea comuna pre lângu tota neobosit'a nisuintia si de multe ori repetita solicitare, nici cu cele mai estreme sacrificie nu ne a succesu inca a o scòte de sub administrarea erarchiei serbesce, si in fine cumca pasii întreprinsi inca din sinodulu anului trecut pentru crearea unui fondu diecesanu, parte pentru scurtimea timpului, parte pentru calamitatea ce a ajunsu in genere pre credinciosii acestei eparchie in anulu trecut, corcelatu de ploii s'esundari extraordinarie — nu au potutu deveni încoronati de unu succesu imbucuratoriu.

Deci iêra-si suntemu constrinsi a recurge la acelu ajutoriu, care marit'a dieta a binevoitu a-lu notu in anulu acest'a pentru acoperirea lipselor bisericii gr. orientale din patria.

Este sciutu cumca d'n ajutoriulu votatu de 100.000 fl. dupa datin'a de pâna acum'a 50.000 se tramitu pre sêm'a archidiecesei din Transilvania; urmédia deci cá restulu de 50.000 fl. sa se impartia între partea româna si cea serbesca a bisericii ortodoxe din Ungaria.

Acestu sinodu este pre deplinu convinsu, cumca inaltu ministeriu va imparti acest'a suma dupa dreptate si ecitate, privindu unica numai la lips'a nôstra; cu tote aceste inse cugeta a nu gresi de cumva prin acest'a reprezentatiune respective rogare umilita si-descopere in ce modu si in ce proportiune ar' dori, sa-si capete partea sea, din acelu ajutoriu votatu, dieces'a reprezentata prin trensulu.

Incátu privesce modulu e de acea convingere acestu sinodu, cumca atatu scopulu ce l'a avutu marit'a dieta cându a votatu acelu ajutoriu, câtu si interesele si drepturile autonome garantate prin

fugu de nisce spelunce reol, afumate si desierte. sêu dèca petrecu in ele — de sila — nu facu nici unu progresu de dômn-ajuta încátu unu anu dupa parasirea scòlei nu mai suntu in stare, nici a ceti, nici a scrie? Se dice, ca unu maiestru bunu pôte taiu cu sfredelulu si sfredeli cu ferestreulu; nu credu insa sa fia omu pre lume in stare, nici a sfederi nici a taiu cu — mân'a gòla. Acolo stamu! Si ce e si mai tristu, trebue sa eschiamamu cu bolnavulu din evangelia: „Dòmne omu nu amu carele sa me bage in — bai'a mantuirei!“

Fatia cu aceste impregiurari semtlin o bucuria nespusa, vediendu tablele edate de domnulu Iuliu Spreer. Ele suntu pentru scòla o adeverata decoratiune, si aru face onóre ori-càre scoli din lume. La numeru suntu pâna acum 5; fia-care e subimpartita in 6 câmpuri cu câte 3—5 animale, còpriindu asiá dara la 134 de animale sugatorié. Tabelele suntu întinse pre pâza, suflate cu lacu si prevedinte câte cu dône vergele negre si cu latiori de aninatu. Tipurile suntu destulu de mari, fòrte frumòse si fidele, depinse dupa natura. Mai ca dôra ajustarea s'aru paré a fi pre lucuriòsa; dara sa nu perdemu din vedere principiulu pedagogicu, ca pentru copii aparatulu celu mai bunu abiá e numai bonu („Für Kinder ist das beste eben gut genug“). Tipurile astfelu compuse nu numai voru sprigini intuitiunea, inlesnindu scolariloru procurarea de incupiri chiere si adeverate, ci inca voru destepu si gustulu loru esteticu, unu profitu, ce pentru noi romanii are o însemnata speciale. — Pretiulu loru e 12 fl. v. a., destulu de moderatu, dèca vomu consideru adju-tarea cea frumòsa si practica, apoi risiculu, carui'a se supuse editoriulu cu acest'a întreprindere nôua. — Uitasemu sa spunu, ca tablele aducu pre marginea deasupra capulu aretatu la inceputulu acestui articulu, éra pre cea de desuptu numele romanesce si latinesce ale animaleloru desemnate, ceea ce va sa dica, ca tablele suntu nu numai fòrte còrespundietòrie, ci totu odata si — r o m a n e s c i. Deci cu anima corata le recomandu fratiloru invetiatori si autoritatiloru nôstre scolastice, si a-si dori, cá sa nu lipsesca din nici o scòla romanésca, numesca-se acest'a scòla elementaria, sêu superi-òra, sêu gimnasiu, totu atát'a.

lege ale bisericii ortodoxe, mai siguru si mai bine se voru ajunge, de cumva fiesce care diecesa si-va capeta partea ce-i compete la adres'a capului-episcopului seu, care apoi va ave a o întrebuintia conformu dispoziitiuniloru sinodului respectivu, i ntro marginile bugetului votatu — precum fòrte cu tactu si întieptiesce se urmédia acest'a din partea inaltului guvern, facia cu archidiecea transilvana.

Deci cuot'a ce compete romaniloru ortodoxi din Ungaria, impartita in proportiune drépta intro diecesele Aradului si Caransebesiului ar' fi sa se tramita episcopiloru acestoru diecese.

Iêr' încátu privesce proportiunea între romanii si serbi, aci trebue sa se iee in drépta consideratiune: numerulu credinciosiloru, lipsele midlòcelor materialu, cáci pâna cându in diecesele romane a Aradului si Caransebesiului numerulu credinciosiloru este apròpe la unu milionu; in diecesele serbe abiá suntu la 400.000 de suflete. Lipsa, asiá dicendu, diecesele serbe nici nu au, cáci pâna cându noi ne luptamu cu greutatile inceputului, ele suntu organizate mai de multu, afara de aceea, cea mai mare parte a credinciosiloru nostri locuindu in partile cele mai vitrige ale tieroi, suntu asupriti de seracia si neajunsuri materiali de tote dilele, iêr' serbii ocupându locurile cele mai manòsa ale tieroi suntu binecuvantati cu bunastere emnente. Apoi in fine midlòcele nôstre materiali nici nu potu veni in comparatiune cu ale serbilor, cáci pâna cându ei favoriti de sòrte atatu in trecut câtu si in presinte in tota privintia, — disponu de fondurile consideraveri cam de 3 miliónu florini, noi nu dispunemu nici de unu fondu, iêr'a de resurse fòrte slabe.

Mai este de a se consideru apoi la impartirea partii române totu impregiuraru de mai susu si chiaru, între diecesele romane.

Si anume:

a) cumca dieces'a Aradului are mai cu 200.000 de suflete mai multe de câtu a Caransebesiului.

b) Cumca dieces'a Aradului are dône consistorie, unlu in Aradu si altulu in Oradea mare; iêr' a Caransebesiului numai unlu.

c) Cumca credinciosii din districtulu consistoriului Oradaniu suntu fara asemonare mai seraci de câtu ceilalti.

Astadi, cându resbelulu franceso-germanu ne da o dovèda invederata, ce pôte face unu invetiamentu nationale chiaru si din unu poporu tardu si flegmaticu, nu credemu sa mai fia comuna româna, carea sa voièscu a face economia facia cu scòla. Sa nu ne amagimu, cá sa nu fia ratacirea cea din urma mai rea, de câtu cea de inteiu. Cându tote natiunile vecine se încòrda din respoteri spre a progresu, nu ne remâne decatu sêu a tiena pasu cu ele, sêu a apune pentru totu-dè-un'a. De altmintrea §-lu 30 alu legi scolastice indatoresce espresu pre comune, a provede scòlele cu tipuri din istoria naturala, etc.

In fine, credu a face fratiloru invetiatori unu servitiu ôre care, dèca spre incheere voi espune pre scurtu regulele, cari didactic'a le prescrie pentru casulu, cându intuitiunea se produce cu ajutoriulu unei icòne. Aceste suntu urmatòriele:

1. Invetiatoriulu arete icòna, cá cu ajutoriulu ei scolarii sa-si procure intipuirea obiectului respectivu. — Dèca icòna contine tipurile mai multor obiecte, atunci invetiatoriulu acopere tote celelalte cu o còla de hartia, lasându spre privire numai tipulu d'in întrebare, cá asiá atentiunea scolariloru sa remâna concentrata la unu locu. „Cu câtu atentiunea e mai mare, cu atatu impressiunea va fi mai viga si inchipuirea mai chiara si mai durabile.“ Totu din acestu punctu de vedere invetiatoriulu sa arete tipulu de repetite ori, sa faca pre scolari a-lu privi parte de parte (in unu ordinu firescu) si a descrie partea privita.

2. Aretându succesive tipulu, invetiatoriulu spune scolariloru la fie-care diferintia, ce esista între tipu si animalu cu privire la marime, forma, colóre, etc., provocându-se aici si la alte animale cunoscute.

3 Terminându, invetiatoriulu provòca pre scolari, a descrie animalulu aretatu. Întâu se încerca scolarii cei mai buni, si invetiatoriulu ajuta, tiena-le tipulu inainte, aretându cu degetulu partea, ce vine a se descrie, si îndreptându ici cole espressionile defectuòse in o privintia sêu alt'a.

Basiliu Petri.

Estrasu din „Feder.“

*) Pré pessimista. (R. „T. R.“)

Dreptu aceea 'si la voi'a acestu sinodu a rogă pre inaltulu ministeriu, ca apretuindu toate aceste impregiurari din restulu 50,000 fl. v. a. din ajutorulu mentionatu de 100,000 fl. votati prin marita dieta pre sem'a bisericeii gr. or. din patria, sa bine voiesce a rezolvi pentru bisericea romana gr. or. o cuota corespunditoare numeralui sufletelor si lipselor lor materiale, iera acest'a impartindu-o totu dupa considerantiele enarate intre diecesele romane a Aradului si Caransebesului; sum'a ce compete acestei diecese sa se trimite conformu dispusetiunilor acestui sinodu.

Datu din sedintia a III a sinodului eparchialu gr. or. aradanu tinenta in 6/18 Aprilie 1871.

Procopiu Ivacicoviciu, m. p.
presedinte.

Parteniu Cosm'a, m. p.
not. generalu.

Intalnirea ministrilor la Francfort.

Sub acestu titlu „Nou'a Pressa libera“ dela 7 Maiu publica urmatoriulu articulu interesantu asupra dificultatilor ivite la incheierea pacei definitive intre Frantia si Germania, si mai cu seama asupra dificultatilor ce se opunu la executarea din partea Frantiei a stipulatiunilor cuprinse in preliminari, asupra indemnizatiunii de resbelu. Recomandam acestu articulu atentiunii lectorilor nostri.

Ieta testulu seu:

„Se putea prevedea, ca in aceea-si mesura, in care resbelulu civil se prelungea in Frantia, si in care crescun dificultatile pentru guvernulu dela Versailles de a supune Parisulu, tratările de pace cari mergu in linia paralela cu aceste evenimente voru da in Bruxelles preste pedece mai mari. Cu catu Frantia se sdruncineza mai multu in intro, cu atatu ea devine unu datornicu mai reu facia cu Germania, si cu atatu mai slaba e sperantia ca ea va putea implini indatoririle luate prin preliminarile de pace. Se intelege ca in tempulu din urma se inmoltira dificultatile la negociere, si candu plenipotentiarii francesi dela Bruxelles se mai prezentare inca cu o propunere relativa la plat'a celor cinci miliarde ca contributiune de resbelu, care este cu totul contraria dispositiunilor art. II alu preliminarilor de pace, era indispensabile ca guvernulu germanu sa se folosesea de acestu motivu, spre a grabi mersulu celu traganitoriu alu negociatiloru si a provoca o solutiune grabnica. Cancellariulu imperiului germanu a si transmis dera acum de cate-va zile o nota precisa catra guvernulu din Versailles, alu careia copinsu esactu inca nu se cunoaste, dera care aru cuprinde amenintarea precisa, ca va revoca delegatii germani dela conferintia din Bruxelles si va intrerumpe negociatările de pace, dera din partea francesilor nu se va areta o buna-vointia mai mare. Acesta amenintare bismarkiana, pare a fi produsu la Versailles efectulu doritu, caci se hotari indata a trimite pre ministrulu de externe Jules Favre si pre celu de finantie Pouyer-Quertier, spre a intra in negociari directe cu cancellariulu imperiului germanu, care a mai cerutu dela guvernulu din Versailles unu rendez-vous, spre a ajunge cu modulu acest'a la semnarea catu mai geabnica a tratatului definitivu de pace. Si eri (la 5 Maiu), a sositu in adeveru cancellariulu imperiului germanu si ministrulu de externe alu Frantiei, insoțitu de colegiulu seu dela finantie, la Francfort de pre Maiu, si in acestu momentu negociatările voru fi in deplina activitate. (O scire sosita astadi dela Francfort anuncie ca tratatulu definitivu de pace s'a si subsemnatu. Red.)

Dupa testulu art. II alu preliminarilor de pace Frantia are sa plateasca imperatului germanu cinci miliarde de franci, dintre cari unu miliardu celu pucinu trebuie a se plati chiaru in cursulu acelu anu, iera restulu in cursu de trei ani, cu incepere dela momentulu ratificării tratatului de pace. Facia cu acestu articulu, guvernulu dela Versailles a propusu unu modu de stingere a despagubirei de resbelu stipulata, carea intinde terminulu platiei primulu miliardu in numeratōre pana la trei ani, cu incepere dela 1 Iuliu a. c., oferindu pentru celelalte patru miliarde obligatiuni, cari voru fi a se converti abia la 4 Novembre 1874 in renta de 5 la suta. Lasandu la o parte fondulu acestei propuneri, ea nu corespunde nici catusi de pucinu cu citatulu articulu II alu preliminarilor de pace, si ast-feliu fu respinsu din partea germana ca insufi-

cientu in ori ce privintia. Amu citatu deja voci din presa berlinésca asupra acestei oferte a guvernului dela Versailles, cari sustienu tote, ca nu se pote accepta acesta propunere, si ca Frantia dera n'aru voi sa plateasca contributiunea de resbelu pre bas'a dispositiuniloru preliminariloru, adera dera nu va plati in cursu de patru ani cinci miliarde, fie in sunatōre fie in forma de politie ale celoru dintăiu banche europene seu in metalu nelucratu, trebuie trase alt-feliu de catu se face pana acum'a. Foile berlinese propunu spre acestu scopu ca autoritatile militare germane, sa puna man'a insile pre administratiunea teritoriiloru ocupate de trupe germane, sa incasēdie veniturile vamali si veniturile contributiuniloru, si sa se faca ast-feliu platita cu sil'a intr'unu siru de ani din partea teritoriului ocupatu alu Frantiei. In teorie este in adeveru esactu ca, dera s'aru estimā veniturile regulate ale Frantiei din vame si contributini la doue miliarde, partea a trei'a a tieiei, ocupate de trupe germane, aru putea da pre fie care anu cate 700 millioane. Ori cum inasa, aru trebui sa se admita ca basa impregiurari normali iera nu starea de lucruri actualē. Sub presiunea ocupatiunei straine, partea ocupata a tieiei, chiaru dera aru ave vointia cea mai buna, n'aru pote produce unu asemenea venit, si ocupatiunea pentru ca sa pota incasa datori'a germana, aru trebui sa recurga la midilōce de violentia. Dera chiaru la casu, dera guvernulu germanu s'aru decide sa ia acesta mesura, totusi cu greu si pote inchipui cine-va, cum sa se continue o asemenea incasare fortata de bani intr'unu siru de ani, ba aprōpe in cursu de unu deceniu. In practica, lucrulu este dera cu multu mai greu, de catu si-lu inchipuesce foile berlinese chiaru lasandu cu totul la o parte, ca o asemenea procedura aru fi odiōsa in gradulu celu mai inaltu si in contradictiune flagranta cu metod'a umana, ce s'a urmatu din partea germana in cursulu resbelului.

Dera dera cancellariulu imperiului germanu aru tramite unu ultimatu catra guvernulu dela Versailles prin care l'aru amenintia cu revocarea delegatiloru germani dela Bruxelles si cu intrerumperea negociatiloru de pace, elu va fi avutu de scopu a grabi negociatările si a face sa se inchee catu mai curendu pacea fara a ave in vedere eventualitatea presupusa de foile berlinese, de a incasa contributiunea de resbelu in modulu indicatu prin foile berlinese. Dera este adeveratu ca principele de Bismark a disu inainte de a pleca la Francfort, ca in acestu orasiu trebuie sa se inlature tote dificultatile, si ca pacea trebuie sa devina perfecta, apoi se va pute admite ca cancellariulu imperiulu germanu se va prezenta d'inaintea ministriloru francesi cu unu proiectu definitu in modulu celu mai precisu si ca prin acestu proiectu va propune o modalitate a platiei celoru cinci miliarde, care sa inlesnesca Frantiei implinirea indatoriei luate prin preliminaru, si sa ofere pre de alte parte destula garantia si sigurantia Germaniei. Este pote nimeritu a mentiona aci, ca in art. III alu preliminariloru de pace se dice espresu: „Remane la reserva imperatului Germaniei, de a primi in locu de garantia teritoriale, o garantia financiara, dera ea se va oferi in conditioni suficiente din partea Frantiei.“ Pentru Germania lucrulu principale este de a asigura plat'a contributiunii stipulate; pentru Frantia este de importantia, ca ocupatiunea teritoriului seu sa inceteze catu mai curendu. Pote ca cancellariulu Germaniei va fi gasitu midilocu, care sa faca posibile incheierea tratatului definitivu de pace in conditionile espuse aci. Inca pucine dile si vomu ave din Francfort sciri mai positive in acesta privintia.

In fondu, nu se pote nega ca asertiunea guvernului dela Versailles, ca se afla in imposibilitate materiale de a plati cinci miliarde in sunatōre in cursu de patru ani, are ceva pozitivu. Dera s'aru aduna sunatōrele totoru statelor de pre pamentu, cu greu va resulta o suma mare de catu acest'a. De aci resulta, ca guvernulu francesu luandu asupra-si indatorirea de resbelu, nu putea sa fi prevadiutu impregiurarea de a aduna in numerariu. Pre de alta parte, resulta din mentionatele dispositiuni ale art. III alu preliminariloru, ca din partea Germaniei nu s'a avutu in vedere si o alta garantia, decatu puru teritoriale, pentru implinirea acestei indatoriri. Cu modulu acest'a, se va fi gasitu dera terenulu pentru o invoiela chiaru in preliminari, si nu este nici de cum esactu; dera „Nord allg. Zeitung“ trage conclusiune din cir-

cumstanti'a ca Frantia propune alte modalitati pentru acuitarea datoriei rezultate din resbelu ca guvernulu francesu nu voiesce sa implinesca stipulatiunile pacei preliminare. Cancellariulu imperiului germanu va fi intielesu ca observatiunea ridicata de francesi in contra platiei in numerariu a cinci miliarde este ore-cum intemeiata in modulu prevadiutu in preliminari, si numai ast-feliu ne potemu esplica buna-vointia cu care a mersu la Francfort spre a ajunge prin negociari directe cu ministri francesi la o intelegere si incheiere definitiva a pacei. In interesulu ambeloru parti aru fi de doritu, ca negociatările ce se urmēza acum la Francfort sa duca la unu resultatu satisfactoriu, ca Germania sa ajunga la dreptulu ei, fara a fi pusa in trist'a necesitate de a usa de mesure de violentia pentru a carora executare are in destulu putere, dera cari aru sta in contradictiunea cea mai penibile cu moderatiunea matura, care convine asiā de multu invingatoriului puternicu. d. „Tr. Carp.“

Varietati.

*(Comerciulu cerealeloru.)
transactiunile cu produsele din tiara a inceputu a se slabi in portulu Galati, a deveni mai cu totulu calme. Causale principale ce au provocatu amortiela acest'a, se esplica de unii a fi ultimile sciri sosite din occidentu cari suntu putienu satisfactore, putienu favorabile, si mai cu totulu desavantajose pentru produsele nostre, in concurentia cu marile catatimi de asemenea produse, sosite din America, ce inunda pietile lumei, si mai cu seama pre ale Anglierei. Altii deducu acesta scadere, dupa nisce calcule imaginare, adera ca curendu s'au mai tardiu, dotaria enorma de 5 miliarde franci, pre care Frantia dupa incheierea pacei va fi obligata a plati Prussiei, va apasa o crisa generala asupra tuturor stabilimentelor de creditu si a banchieriloru din lume, si astu-feliu toti cauta a se abtiena dela ori ce comparaturi, a-si reserva banii in case. De multe ori ide'a are mai mare efectu asupra capitalistiloru de catu adeverat'a necesitate, simtita in realitate: voimu a dice ca speculantii principalmene englezii in imaginatiunea lor, in calculile lor profunde, privescu evenimentele departate (cari pote ca nici se voru intempla), cu multu mai positive de catu insasi realitatea ce le sta dinaintea ochiloru. Asiā spre esemplu ei vedu bine ca nevoia de produse pentru consum esista, si specula lor le promite beneficii mari, cu tote acestea nu voiescu a-si agajia capitalurile; alta-data din contra, pre candu produsele abunda, suntu eftine si nu se cauta mai de locu, ei tocmă atunci predominati de unu calculu, de o idee ore-care, facu comparaturi si aprovisionari mari. Asta manevra se pare lucru curios si forte ciudatu pentru omulu nespeculantu.

Depositu de produse in Galati, lipsesce, e forte ne'nsemnatu; vr'o 10.000 de chile ce erau mai deunezi, s'au incarcatu in batela engleza si in cate-va nave. Alte vase nu se mai vedu venindu, valulu e cadutu si nu este; produsele nu se intrēb, pretiurile suntu mici, cu unu cuventu calmulu pronunciatu. Ieta situatiunea actuala a portului!.. In revansu inasa, intrepositulu de marfuri straine, manufactura, coloniale, bacalii, masini de totu felulu, abunda, este forte considerabili, si operatiunile multu animate; aceste articule alimentēdia numai importulu si ne estragu banii din tiara, pre candu esportulu si schimbulu cu produse nu'lu potemu face, ce naturalmente ne va aduce crisa, lipsa de bani in tiara!.. „Inf.“

*(Secretele telegrameloru private.
De curendu (25 Aprilie) avu locu inaintea tribunalului corectionalu din Brusel'a cercetarea unei acusari aduse de parchetu unui telegrafistu, Iakobs, ca a divulgatu seu revelatu esistintia ori contienutulu a 9 depesie, cele mai multe intre Napoleonu III si omenii sei. Ca martore la acesta afacere a fostu citatu directorele en chef alu telegrafelor, carele intre altele a probatu ca „de 20 de ani de candu statulu este in posesiunea serviciului telegraficu, nici o depesia privata n'a fostu comunicata de administratiunea guvernului belgianu.“

Burs'a de Vien'a.

Din 8/20 Maiu 1871.

Metalicele 5%	59 30	Act. de creditu	278 30
Imprumut. nat. 5%	68 85	Argintulu	122 75
Actiile de banca	767	Galbinulu	5 91 1/2